

Ratelaar¹⁰

Natuurberichten van her en der - september 2023

In dit nummer:

- * Het Jekerrondje van 13 augustus
- * Actieve ledendag 26 augustus
- * Verbindingsdag 2 september
- * GEO-markt 17 september
- * Canon van de Nederlandse Natuur
- * Rabo ClubSupport actie

* Het Jekerrondje van 13 augustus

Op zoek naar de Bandkeramiekers

Gids: Sandra Salvador

In ideaal wandelweer (19 graden, zacht zonnetje) wandelen we via een omweg, die ons langs Chateau Neercanne leidt en mooie vergezichten over het Jekerdal en Maastricht schenkt, naar de bandkeramische site van Hoogkanne. Deze verwijzing naar de vroegste permanente bewoning in onze omgeving wordt onderhouden door vrijwilligers van IVN Maastricht.

De Bandkeramiekers waren de eerst boeren in Nederland. Zij verbleven in Zuid-Nederland ongeveer tussen 5300 en 4900 jaar voor Christus. Daarna verdwenen de landbouwers weer uit Nederland. Bandkeramiekers waren strikt gebonden aan vruchtbare lössgronden. Zij verbouwden Emmer en Eenkoorn en hielden runderen, schapen, geiten en varkens. Er zijn ook aanwijzingen voor vlasteel en er zijn spintollen en weefgewichten gevonden. De Bandkeramiekers waren al in staat om putten te slaan, en ze vestigden zich dus vaak op de hogere Maasterrassen. Ze woonden in langgerekte huizen bestaand uit houten palen met daartussen met leem afgesmeerd vlechtwerk. Het klimaat was toen zachter en natter dan nu. Wij zitten in het Neolithicum, dat wil zeggen dat alle werktuigen nog van hout, been of steen waren. Overigens niet alleen vuursteen. Vuursteen diende met name om mee te snijden en voor pijlpunten.

Fotocollage: marijke ruppert

In Herxheim bei Landau (in Duitsland, bijna tegen de Franse grens aan) is een nederzetting gevonden met een tweetal 'grachten' met daarin de resten van honderden mensen. De skeletten waren in stukken geslagen en de schedels waren zodanig bewerkt dat er alleen een rond kommetje van overbleef. Sommige botten vertoonden snijsporen. Tussen de skeletten vond men in stukken geslagen aardewerk van de allerbeste kwaliteit. Lang is gedacht dat er sprake was van een soort ritueel kannibalisme. Volgens een moderne opvatting is er sprake van een herbegraving. Dat wil zeggen lijken werden opgegraven en ritueel herbegraven. Bij lijken die nog niet vergaan waren werd het vlees van de botten gehaald. Dat zou de snijsporen verklaren. Op andere plekken zijn massagraven gevonden bij nederzettingen van de Bandkeramiekers. Uit de stoffelijke overschotten blijkt dat de mensen op een gewelddadige wijze om het leven zijn gekomen. Jonge vrouwen zijn bij deze massagraven ondervertegenwoordigd, zodat vrouwenroof mogelijk een motief is geweest voor de gewelddadigheden. Er is ook een massagraf bekend met 20 jonge mannen met ingeslagen schedels. Waarschijnlijk betreft het overvallers die het onderspit hebben gedolven en die door de dorpelingen zijn geëxecuteerd. Het ging er dus bepaald niet vreedzaam aan toe. Waardoor de cultuur van de Bankeramiekers is verdwenen is niet bekend. Beladen met veel informatie wandelen we terug en sluiten de ochtend af met koffie en vlaai bij Hildtce.

[Sandra Salvador/Hugo Bloksma]

* Actieve ledendag 26 augustus

IVN Maastricht heeft vele leden die ervoor zorgen dat 'de tent draait' zoals die behoort te 'draaien', elke keer weer opnieuw. Organiseren, bedenken, handen uit de mouwen steken; op allerlei gebied. Het zijn onze actieve leden. Voor deze leden was er een actieve ledendag georganiseerd die bestond uit een bezoek aan de vuursteenmijn in Rijckholt met na afloop een gedekte tafel met allerlei lekkere zaken voor de inwendige mens in eetcafé Riekelt.

De groep was ongeveer 30 man sterk en werd onder twee gidsen van de vuursteenmijn verdeeld, waaronder onze IVN-landschapsgids Tos Heuts die tevens bij de vuursteenmijn een gids van het eerste uur is.

Onderweg naar de mijn werd op een plekje waar de löss aan de oppervlakte komt stilgestaan bij de geologische opbouw van ons heuvelland. Heuvelland bleek een verkeerde naam te zijn; dalenland is een betere benaming. Voordat we de mijn ingingen werd veel informatie verstrekt over het ontstaan van de mijn: mensen hebben gaten en tunnels in de bodem gemaakt omdat ze ontdekten dat in de bodem materiaal zat dat ze goed konden gebruiken, vuursteen. In de mijn bevinden zich kijkvensters waarachter de gangen en holen te zien zijn waar ooit mensen vuursteen hebben weggekrabd. Vooral de vensters aan het einde van de mijn gaven een spectaculaire indruk van wat zich daar onder de grond moet hebben afgespeeld. De vele feiten en getallen van de gids deden daar nog een schepje bovenop.

Nadat het informatiecentrum van de mijn was bezocht kwamen in eetcafé Riekel de twee groepen weer bij elkaar. Een lekkere broodmaaltijd stond op ons te wachten. Onze voorzitter Jack bedankte de groep voor het samenwerken binnen de vereniging en kondigde aan dat er een jubilaris was. Carlo nam het stokje over van Jack en riep Irma Kokx naar voren. “Wie, ik, echt waar?” was zo ongeveer haar reactie. Carlo had een zilveren speldje van IVN in zijn handen en wilde die graag bij Irma op de blouse spelden vanwege haar 25-jarig jubileum bij IVN Maastricht. Misschien waren de vingers van Carlo wat koud of was het kleine rozetje aan de achterkant van het speldje wat erg klein, wie zal het zeggen, maar het onderling bevestigen van het speldje- aan deze kant van de blouse en het kleine rozetje -aan de andere kant van de blouse verliep niet vlekkeloos. Zowel het rozetje als het speldje lieten elk de zwaartekracht de vrije loop. De taken werden snel verdeeld: Carlo zocht naar het speldje op de grond en Irma zocht aan de binnenkant van de blouse naar het rozetje. Nadat de lachbuien over waren werd er nog heel gezellig nagekeuveld over van alles en nog wat. Het was gezellig en zeer geslaagd. [Chris van den Ende]

* Verbindingsdag 2 september

Op zaterdag 2 september 2023 vond in en rond de Kasteeltuin Oud-Valkenburg de Verbindingsdag (voorheen Sterwandeling) plaats. IVN Valkenburg was onze gastheer en had met het middagthema "verbinden en samenwerken" een programma samengesteld waardoor de aanwezige leden van de afdelingen uit regio Maas & Mergelland actief met elkaar in gesprek kwamen.

Het netwerken begon meteen met koffie/thee en een stuk vlaai onder een aange-naam zonnetje bij het verenigingslokaal 't Hofke in de Kasteeltuin. Natuurlijk waren er een aantal bekenden aanwezig, maar ook veel nieuwe gezichten. In totaal zo'n 50 IVN-ers uit de regio.

Armand Harings en Margriet Tabbers gaven een korte uitleg over ons doel die dag. In een aantal gemengde groepen (dus niet per afdeling) maakten we, met gids, de wandeling "Ommetje Genhoves". Onderweg kregen we natuurlijk uitleg over de bezienswaardigheden, maar er werden ook druk gedachten/gevoelens uitgewisseld over de 2 vragen die we van Armand en Margriet hadden meegekregen:

1. Hoe kan er samen gewerkt worden met IVN-afdelingen in onze regio?
2. Hoe kunnen we als regio gezamenlijk mensen bij de natuur betrekken?

Hoe samenwerken: afdelingen regio

gluren bij de buren:

eilandjes clusteren.

info bulletin: alle afdelingen naar leden.

gezamenlijke activiteiten:

centrale agenda jaarprogramma. ///

gebruik materiaal: schalenproject ///

regulier overleg 4x per jaar

contact andere instanties: gemeente S.B.B. natuuraanmonumenten

bestuur activer naar leden communiceren leden meer bij activiteiten betrekken

Specialisatie - inventariseren wie doet wat durven vragen bij andere afdelingen

2. Hoe mensen bij de natuur betrekken.

x imago verbeteren (weerdseen) -
modernisering
verjonging
specialisatie

x duurzaamheid bij alle activiteiten.

x persoonlijke benadering jongeren via school maar ook na een activiteit en bij blijven betrekken.

Teruggekomen in de Kasteeltuin heeft elke groep een aantal bevindingen/aanbevelingen geformuleerd.

Daarna werden we in een aantal groepen rondgeleid door de kasteeltuin: kruidentuin, groentetuin met “vergeten” groenten, veldgewassen, fruitbomen kortom heel veel soorten vegetatie. Verder bijen-kolonie, bakoven, rondleiding in de molen.

Kortom een indrukwekkende tuin met hier en daar de schattige kabouters van Rien Poortvliet. Je vraagt jezelf af waarom je nog nooit op bezoek bent geweest in de Kasteeltuin Oud-Valkenburg. Kortom: een aanrader.

Margriet had ondertussen alle antwoorden kort samengevat en presenteerde die aan het eind van de middag (zie foto's).

Open staan voor elkaar, communicatie, elkaar opzoeken waren enkele van de sleutelwoorden. “Onbekend maakt onbemind”.

E.e.a. krijgt een vervolg in het regio overleg Maas & Mergelland.

Onder het genot van borrel werd nog geanimeerd nagepraat en rond vijf togen we uur weer huiswaarts.

IVN Valkenburg kan terugkijken op een goed georganiseerde en geslaagde verbindingsdag. De organisatie kreeg dan ook een welverdiend applaus.

[Gerard Hermkens]

* GeoMarkt 17 september

Op zondag 17 september viert de Nederlandse Geologische Vereniging, Afdeling Limburg (NGV-AL) zijn 75 jarig bestaan.

Daarom organiseren zij op zondag 17 september een GeoMarkt op de parkeerplaats van eetcafé Rieckelt in Rijckholt. De SOK en de VSS zullen bij deze gelegenheid aanwezig zijn met een stand. Tijdens de markt worden er fossielen en gesteenten uit Zuid-Limburg en omstreken verkocht (er kan alleen contant betaald worden!).

De kinderen kunnen fossielen zoeken in een bak met zand of kleurplaten inkleuren. Er zijn fossielen en gesteenten te bekijken door stereomicroscopen (neem je eigen materiaal mee om te bekijken) en er kunnen eenvoudige geologische proefjes gedaan worden.

En er kan een bezoek gebracht worden aan het informatiecentrum Mijn Rijckholt om alles te weten te komen over de Oude Steentijd en vuursteen in deze streken.

* Canon van de Nederlandse Natuur

Het nieuwe standaardwerk voor elke natuurliefhebber

Wat is kenmerkend voor de Nederlandse natuur? Van haring tot knotwilg en van de grote vuurvlinder in Overijssel tot het zinkvioletje in Zuid-Limburg.

Canon van de Nederlandse natuur beschrijft 50 karakteristieke soorten planten en dieren, met aandacht voor bodem en landschap, water en weer en ook de geuren en geluiden van de natuur in Nederland. De canon leidt ons langs klassiekers, en staat boordevol weetjes en verrassingen.

Een rijk naslagwerk voor elke natuurliefhebber

De canon biedt vijftig op zichzelf staande vensters die tegelijk inzicht bieden op meer. Zo leidt de brugspins ons naar het thema lichtvervuiling, de vliegengzwam naar geestverruiming en de grote groene sabelsprinkhaan naar het

belang van stilte voor dier en mens. Canon van de Nederlandse natuur is toegankelijk, speels geschreven. Het boek is aantrekkelijk opgemaakt en schitterend geïllustreerd.

Dick de Vos is oorspronkelijk literatuurwetenschapper, en dat merk je aan de literaire en culturele uitstapjes naar bijvoorbeeld Jacob van Maerlant, Van den vos Reynaerde, Marsman, Guido Gezelle, Mondriaan, Van Gogh, en M.C. Escher.

Het boek wordt uitgegeven door KNNV uitgeverij, verschijnt op 30 oktober a.s., maar je kunt alvast intekenen/reserveren, dan krijg je 10% korting (€ 29,95 i.p.v. € 32,95). Ga hiervoor naar de website www.knnvuitgeverij.nl

* Rabo ClubSupport actie

Steun IVN Maastricht via RABO ClubSupport 2023!

Dat kan door te stemmen van 4 t/m 26 september 2023 via de Rabo-app of via Rabobank.nl/clubsupport. Met een stem op IVN Maastricht steun je het werk en de initiatieven van onze leden. Vraag ook jouw partner, kinderen, familie, kennissen op IVN Maastricht te stemmen! Elke stem telt! Voor onze natuur!

Hoe werkt het?

Rabobank ondersteunt jaarlijks verenigingen middels hun actie ClubSupport.

Leden van de Rabobank mogen op verenigingen stemmen die zij willen ondersteunen. Elk lid heeft 5 stemmen die over de favoriete verenigingen verdeeld mogen worden. Uiteindelijk wordt het totaal beschikbare bedrag over het aantal uitgebrachte stemmen verdeeld. Hoe meer stemmen een club krijgt des te meer sponsorgeld Rabobank aan die club geeft.

Heb je wel een Raborekening, maar ben je nog geen lid van de Rabobank?

Registreer je dan gratis via de Rabo-app.

*Wij doen mee met
Rabo ClubSupport*

Doe je ook mee?

Dat is goed voor jouw club & geweldig voor de samenleving

de coöperatieve **Rabobank**

Heb je ook iets te melden?

Heb je een bijzondere waarneming gedaan, een mooie foto gemaakt of weet je niet precies wat je gefotografeerd hebt?

Heb je ander natuurnieuws of heb je een filmpje gemaakt?

Stuur je vraag, foto, film of verhaal naar ons, wij zorgen dat alle leden kunnen meegenieten van alles wat de natuur ons te bieden heeft.

Stuur naar:

Chris van den Ende

e-mail: chris.vandenende@gmail.com

